

Een gebroken lans voor de Aalster methode

Tjeerd Blacquièrre

Tot voor kort kende ik Aalst alleen maar uit de boeken van Louis Paul Boon (zoals "Het jaar 1901", een aanrader!). En natuurlijk van de Aalster methode. Steeds gedacht dat die twee hetzelfde waren. Voor een Fries is alles beneden de rivieren (bijna) België. Ik weet inmiddels beter, en wil aan de tweede (Nederlandse) Aalst een hommage brengen, vanwege de roemruchte "Aalster methode". Voor die methode breek ik een lans.

Menig beginnend imker, tijdens of na de beginnerscursus, kijkt met eerbied op tegen de ervaren imkers, vooral tegen diegenen die aan koninginnenteelt doen, en hoopt dat hij/zij via het krijgen van zo een geweldige koningin mag meedelen in de glans van het imkeren met super bijen. Bij de jaarlijkse telefonische wintersterfte enquête die bijen@wur en de NBV in april afnemen, noemen imkers hun bijen heel bescheiden vaak 'gewone' bijen, hybriden, vuilnisbakkenras, huis-tuin-en-keukenbijen, tegenover de trotse melders van 'Buckfast' of 'Carnica', lijn x en z.

Natuurlijk hebben de geteelde rassen goede eigenschappen, zeker voor het imkeren: rustig op de raat, laat of niet zwermen, zachtaardig. Maar de Nederlandse bijen, vermeerderd met de Aalster methode, en verschillend bij verschillende imkers, hebben ook hun voordelen: ze zijn aangepast aan hun eigen directe omgeving (want de imker houdt steeds de beste aan), ze zijn heel variabel net als onze zomers. Ze zijn vruchtbaar. Ze steken misschien af en toe iets sneller, maar dat leert de imker zorgvuldig te werken. Desnoods eens een keertje niet in hemdsmouwen.

De Aalster methode is natuurlijker

In de natuur zal een volk dat goede aangepaste eigenschappen heeft beter overleven dan een volk met minder goede aanpassing. Het goede volk zal goed groeien, en in staat zijn zwermen af te scheiden. Nieuwe aangepaste volken. Daardoor zullen die gunstige aangepaste eigenschappen (die verankerd zijn in op de genen op de chromosomen) beter overleven dan de eigenschappen die minder goed passen. De hele populatie van bijenvolken zal steeds beter aangepast raken. Alleen: op een andere plek kunnen af en toe andere eigenschappen gunstig zijn, waardoor daar de bijen ook anders worden. Dat kan al verschillen op tien kilometer afstand. Bijvoorbeeld door een verschil in bodem, en daardoor in flora en dracht.

De Aalster methode lijkt nog veel op de 'natuur': de beste volken (de best aangepaste) zullen de meeste kans hebben koninginnen te leveren voor het volgende jaar, de jonge koninginnen zullen zelf paren met de darren in de omgeving. Dat zijn darren van volken die het goed doen ter plekke (slechte volken leveren minder darren). De beste volken zijn niet alleen maar de beste omdat ze gunstige 'imker-eigenschappen' hebben, maar misschien ook omdat ze goed passen bij de plaatselijke drachtomstandigheden, of omdat ze beter bestand zijn tegen plaatselijk aanwezige ziekten. Zelfs overal voorkomende ziekten kunnen per locatie verschillende eigenschappen hebben.

Raszuivere volken hebben eigenschappen die uit de van nature aanwezige eigenschappen door de veredelaars / telers werden gekozen, maar op basis van het functioneren van de volken op een heel andere locatie dan de uwe of de mijne: Schiermonnikoog is geen Aalsmeer (hier is het gras natter en de hemel verder weg). Op de bevruchtungsstations lijken alle darren op elkaar, en daardoor ook de werksters in de volken (en de eventuele jonge koninginnen volgend jaar).

Aalster imkers mogen trots zijn!

Imkeren met 'Nederlandse' bijen is iets veeleisender dan met raszuivere bijen (vanwege soms onrustig gedrag, zwermen, variatie), kun je dat goed dan ben je een goede imker. Bovendien draag je met Aalsteren bij aan Nederlandse bijen die natuurlijker aangepast zijn, en help je de genetische variatie van onze bijen zo groot mogelijk te houden. Dat is meer waard dan het koesteren van een paar geïsoleerde populaties met raszuivere oorspronkelijke bijen (bijvoorbeeld 'Zwarte') -hoewel ook nuttig-, of het inkruisen van (door veredelaar gekozen) resistenties in raszuivere bijen. Voortaan hoor ik van imkers bij

de enquête met trots: Ik werk met Nederlandse bijen met de Aalster methode, alleen dat is goed genoeg voor mij. Daar zijn wij fier op (kan dat ook in het Nederlandse Aalst?).

Meer informatie over de misschien veel te sterke beperking van (natuurlijke) erfelijke selectie in onze honingbijen is te lezen in Neumann & Blacquière, The Darwin cure for apiculture? (Evolutionary Applications, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/eva.12448/full>). Er zal ook een Nederlandse versie van dat artikel verschijnen.